

Vychází 1., 10., 20.,
každého měsíce o 10.
hodině.

Expedici se nachází v ši-
roké ulici, číslo 25,
1. poschodí.

Kdo všeckna čtyry čtvrt-
letí odebere, obdrží pra-
emii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl.
půll. 2 zl., celor. 4 zl.
rak. č. S poštou: čtvrtl.
1 zl. 15 kr., půll. 2 zl.
30 kr., celor. 4 zl. 60 kr.
rak. čísla. Pro státy ně-
mecké: půll. 1 tol.
20 nov. gr., celoročně
2 tol. 40 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor :

Emanuel Meliš.

Expedice „Dalibora“ a kancelář pro opisování nachází se nyní v široké ulici čís. 25., 1. poschodí.

Antonín Rejcha.

Životopisný nástin.

(Dokončení.)

R. 1814 napsal Rejcha „*Traité de melodie*“ etc. Přehledneme-li ty zásluhy, jichž sobě noví theoretikové, co se toho odvětví vědy hudební dotýče, dobyli, bylo zde i dosti starých spisů, které o předmětu tomto jednaly. Rejcha jistě neznal tyto práce, sice by byl do světa knihu neodeslal, v níž se nejen starých nedostatků a chyb přidržel, alébrž i nových a ještě větších chyb nadělal. Z té příčiny se sám velmi za všechny ostatní nazpět postavil. Nejlepší a nejužitečnější v celém spisu byly dva oddíly „o přednesu melodie“ a „o způsobu cvičení se v melodii;“ to jest ale jistě to nejmenší, po čem se tážeme, chceme-li melodii theoricky a čistě vědecky pojednanou viděti. Co nejrozsáhleji pojednal o „rytmopěji.“ Nového ale nebylo ani v tomto ničehož. Kniha tato učinila přec velkou sensací a to hlavně v Paříži. R. 1832 vyšlo druhé vydání tohoto díla v Paříži. R. 1818 vydal „Cours de composition musicale“ v Paříži.

Rejchovo jméno co theoretika počalo také docházeti oblíby. Od svého dosazení co profesora na Pařížské konservatorium zanášel se Rejcha výhradně teorií, a musíme se přiznati, že zanedbaná studia v hudební literatuře s nevyrovnanou vytrvalostí, pilností a obezřelostí doháněl. Byl-li Rejcha již z domova kontrapunktistou skrz na skrz, bylo mu toho studium tím více zapotřebí, a to hlavně proto, když mu jeden oddíl vyučování skladbě na konservatorium odevzdán byl. První a nejskvělejší důkaz o výtečných výsledcích své pilnosti podal v „*Traité de haute Composition musicale*“ (2 svazky r. 1825, což Černý do němčiny přeložil a r. 1834 ve Vídni pod jménem „Lehrbuch der musikalischen Composition“ vydal.) Dílo toto probírá kontrapunkt ve všech odvětvích a pojednává o něm co

nejdůkladněji a nejrozsáhleji. Jestli Rejcha svým vyšlým spisem r. 1816 „*Traité de harmonie*“ celému vyučovacímu systému skladby ve Francii silnou ránu zasadil, ukončil tímto spisem v tomtéž úplnou revoluci. V skutku musíme se diviti velikánským pokrokům, které Rejcha učinil v krátkém čase na své dráze, na kterouž jej neobyčejná náhoda, a nikoliv již ze začátku vytknuté povolání přivedlo, a na níž se stále sám pro sebe, jsa sobě samému zanechán, pohyboval. A přec to není ženiální velikost a síla ducha, co nám na něm nejpodivnější býti se zdá, alébrž železná pilnost a skalopevná vůle.

Francie nezapomene, co pro ni Rejcha učinil, co se hudebního vyučovacího systému dotýče, mezi oběma však nebude nikdy úplná přitažlivost panovat.

První cestu ku svému dílu prorazil Rejcha ústním vyučováním. Skladby, s nimiž v Paříži debutoval, jeho velká náklonnost cvičit žáky, a skvělé výsledky přičinění jeho se v tomto oboru, jakož i dále jeho místo co učitele skladby na konservatorium, zaopatřily mu brzy a na vždy tolik učňů, že se mu snadno povedlo rozšířiti své náhledy a zásady. Snad není ani jediného města ve Francii, které třeba jen dosti malé jméno má ve světě, kde by aspoň jeden nevyučoval, který jedenkrátě žákem Rejchovým byl. Mezi těmito jsou umělcové opět jako Onslow a Berlioz, kteří jej svým mistrem nazývají. Ač se osobně velmi sám vždy přičinil, pomáhaly mu v tom i také jeho spisy na mnoze. Francouz nemiluje v umění filosofémy a sofistické píplání jako Němec. Rejcha poznal to a našel brzy překážky, které sobě francouzští theoretikové sami v cestu stavěli. V Rejchových knihách mluví se jen o těch věcech, které zrovna na praksi působí; v nich se učíme jen technice.

Kdoby tam chtěl přemýšlivé bádání o otázkách nalézt, jako jsou „pathetické deklamace o charakteristice, ésthetika, kritiky o jiných systémech atd.; marně se věru ohlížíš a pátráš, takového tam nic nenajdeš. Rej-

cha uvedl učenníka do dílny, kde sám mistr tvoří. Až na to nejmenší ukáže mu, jak se kabát dělá, ale nezaměstnává jej s přípravou sukna a prádlem vlny. A to jest hlavním důkazem, jak dřívější všecku literaturu propracoval a jak hlavní věc a bytost její pochopil. A to potřeboval mladík, měl-li z něho jedenkrát úplně vzdělaný hudebník býti. Co díky za toto dílo, jež ve své uspůsobivosti ve vyučovacím systému úplnou revolucí učinilo, dostalo se Rejchovi skvělé odměny; byl zvolen za úda král. akademie, za rytíře čestné legie a konečně za inspektora konservatorium. Jako komponista nebyl tak šťastným jako učitel a theoretik, ač i tu velmi pilným byl, nebo máme od něho přes 150 děl. Psal mnoho oper; jenom dvě se provozovaly v Paříži, a tyto dvě nelíbily se a přišly k zapomenutí. Dobří theoretikové jsou obyčejně nešťastní praktikové, a to zvláště v hudbě. Pevné hudební vypočtení odstrčí pomalu svobodný vzlet a udusí básnického ducha. V študii o pozitivním vyschne pramen ideí a poezie, a tím se celý ideální svět ztratí, nímž umělec pouze umělcem jest. Na všech dílech jeho instrumentálních je vyryta scholastická pečeť. Krásné práce, dobré studie napsal, ale málo potěchy, žádného občerstvení. Na nejvyšším stupni stojí jeho kvinteta. I v Německu jsou velebná, nemělyby ale žádnému umělci nepovědomá býti, a to hlavně za příčinou studií. Ve vynálezu, v celém chodu a vkusu vidíme žáka Mozartova a Haydnova; co se ale vypracování dotýče, jest Francouz. To bylo hlavně příčinou, že se Rejcha Francouzům co skladatel velmi líbil a dlouho na stejném stupni slávy se udržel. Zemřel v Paříži na zapálení plic 28. května r. 1836.

Pohřební slavnost konala se v chrámu Páně u sv. Rocha. Při té se zúčastnili Cherubini, Paer, Auber a všickni professorové na konservatorium. Zpěváci velké opery Feydeaua a konservatoria vedli hudební část této slavnosti.

Pohřben byl Rejcha na hřbitově père Lachaise.

B. Brádelský.

Stanovy zpěváckého spolku „Hlahol“ v Praze.

(Pokračování.)

§. 17.

Valné hromady

bývají pravidelně dvé z a rok, v dubnu a v říjnu, den pak jim položí výbor.

V případech zvláště důležitých svolává předseda valnou hromadu mimořádnou.

V obor valné hromady náleží

1. volba výboru;
2. usnešení o hudebních slavnostech, které spolek v nastávajícím pololetí podniknouti má a o všem co k tomu náleží;
3. přijímání výročních účtů, k jejichž zkoumán dva účetní dozorce ustanovuje; konečně
4. rozhodnutí o výlohách, které 50 zl. r. č. převyšují, jakož i ustanovení mimořádných příspěvků údův, a vůbec všechny záležitosti, jichž vyjednání sice výkonným údům, nikoli však ve schůzkách měsíčních počteno jest;
5. usnešení najímání místností pro spolek;
6. vypisování cen;
7. změna stanov;
8. ustanovení, co se státi má, kdyby se spolek rozejíti měl.

§. 18.

Schůzky měsíční

bývají vždy v onen den, na který prvé cvičení v tomto měsíci připadá.

Jedná pak se v měsíční schůzce o předmětech a návrzích v knize přání obsažených, jakož i o všech potřebných věcech, pokud v obor valného shromáždění neb výboru nenáleží.

Jednání počíná, když cvičení ve zpěvu ukončeno jest.

Za jiných večerů, ke cvičení ustanovených nemá se v podobných záležitostech ničeho vyjednávati, výjmouc případy zvláště důležité.

§. 19.

O výboru a činnosti jeho.

Ve všech záležitostech odpověden jest výbor celému spolku.

Má-li výbor o něčem rokovati a platně zavírat, třeba jest, aby nejméně ve dvou třetinách svých členů zastoupen byl, většina hlasů rozhoduje.

Výboru náleží:

1. Aby volil skladby k zábavám a koncertům, určoval místa pro každou produkci spolku, ustanovoval, mnoho-li hostů výkonných údův do zábav přivésti mohou, a určoval sumu vstupného do koncertů.
2. Aby podnikal a řídil vycházky zpěvácké.
3. Aby ujednával a nalezal, které skladby by se koupiti a které rozmnožiti měly.
4. Aby spravoval účty.
5. Aby navrhoval čestné údy.
6. Aby přijímal zakládající a přispívající údy.

7. Aby navrhoval vypsání cen a určoval všechny toho případnosti a výminky. Platné však rozhodnutí o vypsání ceny náleží toliko valné hromadě, výbor však má jmenovati několik soudců nad konkurenčními pracemi. Na základě od soudců podaných zdání přikne pak výbor cenu.

§. 20.

Výbor skládá se

1. z předsedy a místopředsedy,
2. z ředitele a místopředsedy,
3. z tajemníka,
4. z listovníka,
5. z pokladníka,
6. z obřadníka.

§. 21.

Jaký obor činnosti má předseda neb místopředseda.

Předsedovi jakožto hlavě spolku náleží vrchní řízení všech záležitostí správy vnitřní, aniž by se tímto ostatní jednatelé ve svém oboru stanovami vykázaném obmezovali.

Předseda jest zástupcem spolku ve všech záležitostech vnějších.

Předseda podpisuje všechny písemnosti spolkové, podává zprávy o podstatnějších záležitostech, předsedá každému shromáždění, hájí a řídí rokování, a přihlídá k řádnému šetření stanov.

Jemu se zasílají konkurenční práce, kteréž on soudcům od výboru ustanoveným odevzdává, tito práce posouzené zase předsedovi navracují.

Bez písemní poukázky předsedovy nevyplácí se ničeho z pokladnice spolkové; on podává u valné hromadě zprávu o příjmech a výlohách, jakož i o veškerém stavu a řízení spolku.

Konečně přísluší předsedovi vrchní dohlídka nad ostatními jednateli.

Místopředseda zastupuje předsedu ve všech výkonech jemu příslušných.

§. 22.

Ředitel

má vrchní zprávu ve všech záležitostech hudebních a vrchní dohlídku v archivu, rozhoduje o spůsobilosti přistupujících údů výkonných, a potvrzuje jich přijetí svým podpisem v knize spolku.

Zvláště ale mu náleží, aby studium i provozování skladeb řídil, partytury a jednotlivé hlasy důkladně prohlížel a spravoval.

Ředitel ustanovuje ve srozumění s výborem ostat-

ním, programy k zábavám a koncertům, navrhuje skladby, které by se koupiti měly a stará se o potřebné prepisy skladeb.

Nařídí totiž listovnímu písemně, která skladba, a v kolikerých hlasích opsati se má, prepisy od listovního odevzdané srovná se svou poukázkou, a potvrdí účet prepisovatele.

Na partituru poznamená počet přepsaných hlasů.

Kdyby se vidělo řediteli, někoho z výkonných údů pro dokázanou nemajetnost platu zprostiti, nechť to přednese výboru, jenž v tom rozhoduje.

Konečně ustanovuje osm zpěváků, kteří by nové skladby spolku ku posouzení přednášeli.

Místo ředitel zastupuje ředitele ve všech těchto výkonech.

(Dokončení.)

Pianni ústavy v Praze.

(Pokračování a dokončení.)

Bedřich Kirchner.

Dne 15. srpna odbyvala se výroční zkouška chovanců hudebního ústavu p. B. Kirchnera v Karlíně. Ačkoliv ústavu toho teprv 2 leta stává, a tudíž chovanci sobě znamenitější techniku a přednes přivlastniti nemohli, byli jsme přec výsledkem, s nímž se potkali, nemálo potěšeni, což spolu o výtečnosti jediného v Karlíně se nacházejícího ústavu svědčí. Slyšeli jsme nejvíce skladby *rázu slovanského*, n. p. „*Zvuky z Čech*“, „*České národní písně*“, „*Kde domov můj*“ a j., kteréž vesměs od větším dílem ještě v útlém mládí se nacházejících chovanců správně, taktupevně a rázně provedeny byly. Musíme při té příležitosti vkus p. ředitele chváliti, neboť nedá se upříti, že skladby duchem národním provívající, v žáku lásku k vlasti a národnosti vzbuzují. Kromě jiných salonních kousků byli z pospolných skladeb dosti slušně a neúhonně provedeny: sonata od Schmitta, České písně, Divertissement od B. Kirchnera a Pochod z Tannhäuseru. Že p. ředitel o zvelebení svého ústavu všemožně se snaží, dokazuje i okolnost ta, že p. ředitel ve svém ústavu také *xpěv* zavedl. Slečna Ant. Rennerova zpívala ruskou národní píseň „*Červený šafrán*“ a českou „*Kde domov můj*“ s přiměřeným citem a dosti čistou intonací. Konečně zasluhují chvalné zmínky žákyně: slečna Ant. Rennerova, Adela Ptáková, Ant. Píchova a J. Kohlenbreinova, z chovanců mužských M. Kraus, Jan Pak, Ferd. Friedland, H. Rozola a J. Fröšl. Tak podali žáci důkaz, že účastni jsou dobré metody činného p. ředitele, kterýž za svou horlivost nejen uznání nýbrž i hojného úča-

stenslvi ze strany obecnstva zasluhuje. Konečně podotýkáme, že se p. ředitel *Kirchner* co zdatný skladatel osvědčil a osvědčuje.

Podavše takto dosti obsírnou zprávu o výsledcích klavírních ústavů v Praze, podotkneme ještě, že se v Praze mimo tyto uvedené více takových ústavů nachází. Že zde o nich zmínku nečiníme, leží v tom, že se v nich *žádné veřejné zkoušky* neodbyvaly.

Z Rotterdámu, 1. září 1861.

(Dop. pův.) Po dlouhé a dosti unavující cestě přijeli jsme do Rotterdámu. Jeli jsme na *Drážďany, Lipsko*, kde jsme se tři hodiny zdrželi, *Děvín, Emerich*, poslední to pruské město a odtamtud zrovna do Rotterdámu. Kollega náš, pan Alojs *Meliš*, zdržel se v Lipsku u našeho krajana pana *Štorcha*, člena divadelního orchestru v Lipsku a hrál tam v divadle a přijel o den později do Rotterdámu.

Rotterdám je velkolepé a krásné námořní město a život v něm velmi čilý. Zdá se, že naše české obličejí zdejší lid překvapují; neboť vždy na nás zevlují; jdeme-li po ulici neb vstoupíme-li do hostince, každý se po nás točí. Řeč nám zde dělá obtíže; anto Holanďanu tak snadno rozuměti nelze. Co jsme zde pozorovali, že Němci nejsou v lásce u Holanďanů; než dosti o tom; nyní něco o hudebním životu! Zde Vám podáváme malý obrázek, jak se i zde jména „*koncert*“ zneužívá.

Dne 31. srpna byli jsme uvedeni do hostince Frascatiho, kdež se vokální koncert odbyval. Vstoupivše do rozsáhlé, lidem naplněné místnosti, spatřili jsme v předu jakýsi druh pimprlova divadla, s kulisami a oponou. A ejhle! na podium sedělo několik nádherně oděných ženských, mezi sebou rozprávějících. Při našem vstoupení ukončil právě jakýsi barytonista svou arii, kterou dle zdání našeho tak dobře nastudovanou měl, jako žáci pražských pianních ústavů fabrikaty Vossovy. Na to vystoupila jedna dáma a počala . . . domníváte se zpívati? Chyba lávky! Zpěv se to nazvati nemůže; neboť hlas její byl siplavý a podobal se jistě pražské zpěvačce, která navzdor protekcí p. Thomé českému obecnstvu se libiti nechtěla. Zdejší zpěvačka ale byla obsypána hlučnou pochvalou za provedení valčíku z „*Lazebníka Sevillského*.“ Inu dáma tato požívá zvláštní lásku Holanďanů a proti gustu žádný disputát. Na to se posadil as 20letý mladík ku klavíru, jenž nerázně do něho tloukl; při tom pohlížel tak vítězoslavně na obecnstvo, jakoby říci chtěl: Dreyschockovi i Lisz-

tovi dám dupplé a přec vyhraju partii. Dále vystoupila druhá dáma a zpívala *německy* jakousi píseň o starých pannách. Ačkoliv zpěv její ničeho nezadal zpěvu první zpěvkyně, následoval přec sykot bezpochyby za tou příčinou, že *německy* zpívala; neboť první přednášela kus svůj v *řeči italské*.

Nemohše tyto vyzpívané hlasy, ježto český sluch urážely, déle slyšeti, opustili jsme sál před ukončením koncertu, jenž od 9 až do 11 hodin trval. *Vstupné* se neplatí; za to však musí každý jíst a pít. Tím ale zaplatí každý *dvojnásobné vstupné*; neboť je každá maličkost nesmírně drahá.

První opera, v které mladá česká hudební garda účinkovala, byla *Don Juan* od Mozarta a šla velmi dobře. A jak by nešla, když se náš zkušený maršálek v čelo naše postavil. Byl to tuhý boj, však pod obezřelým a výborným komandem našeho Radeckého dosáhli jsme úplného vítězství. Naše pěchota s houslemi, violami a celly chvalně se držela a naši *Hřímálové* hráli skutečně na housle tak výtečně, že v blesku rychlé čerstvosti jedním táhnutím smyčce kopy not zporáželi. Neméně vyznačili se naši bojovníci s *lesnicemi, Vítovským a Nemanským*, kteří ani od jedné noty neustoupili. Zvlášť statečně počínali si naši dělostřelci. Již z daleka bylo slyšeti šestnáctiliberníky „*kontrabassy*“, jimižto Alojs *Meliš* a *Blumentritt* obratně měřice celé řady not zdrtili. Náš bubeník bubnoval s neohrožeností. A víte kdo byl náš maršálek? Je to náš český kníže, pán na Libušinu Sňatku a z Dráteníkova! Je to náš velectěný Fr. Škroup! *Věrní synové vlasti.*

Josef Haydn a Nicolo Porpora.

Výjev ze života.

V paláci knížete *Esterházyho* v ulici Vallnerové ve Vídni byla jednoho večera na podzim r. 1750 valná společnost shromážděna, před kterouž maestro *Nikolo Porpora*, patriarch melodie nazvaný, svou druhou sonátu na housle poprvé provozoval a tak všechny dojal, že chvály a nadšení nechtělo mít konce. V pozadí v koutě sálu stál mladík, asi 18letý, s obličejem prostosrdečným, naslouchal kouzelným zvukům Porpory a stál, když byl mistr hru již dávno skončil, ještě nepohnutý a mlčky u prostřed všeobecného jásotu — tak ho byla hudba dojala. Nedlouho po tom nedaleko našeho obdivovatele sedl si Maestro k svačině, při čemž se kníže s ním dal do hovoru.

„Mistře“ — pravil domácí pán — „Vy jste mne svou hrou okouzli a přece se musím na Vas hněvat!“

„Na mne — tak? — co škodí! — a proč?“

„Já jsem Vás již nastokráté prosil, abyste svých klenotů nezahrabal, by s Vámi nezašly, nýbrž abyste sil pro budoucnost a mladistvých talentů vycvičoval.“

„Nikoli! . . . nikdy! . . . za žádnou cenu! —“ horlil Porpora. — „Měl bych je snad pustit do své komnaty, aby mně myšlenky pod rukou kradli? aby naslouchali nejtajnějším hodinám mého tvoření, mne o ovoce dlouholetého učení připravili a před obecnostvo vstoupili, aby mohli zářit leskem vypůjčeným, a v krátkém čase stali se soky svého mistra, a snad i jeho slávu zatemnili — nikoli, nikdy! — Žádejte ode mne co chcete — jenom tím na mne nedotírejte!“

„Porpora! Vaše smýšlení je malicherné, úzkoprse a tak sprosté, že bych je byl u patriarcha melodie nikdy ani netušil. *Correggio Apelles* a všichni staří a nynější umělcové vycvičili školáků, ano oni byli hrdi, vidouce sebe v nich novuzrozené. Když učeň předčil mistra, stalo se to mocí genia v něm spočívajícího a mistrovi zůstala nepomíjející čest, že takovému květu k uzrání dopomohl. Tak to bylo vždy, a všude a Vy sám byste dojista nebyl tak dokonalým, kdybyste nebyl dříve jiným mistrem k tomu byl veden.“

Myšlenky, jaké jste dal nyní na jevo, náleží do oboru kramářů — v umění jsou až posud neslýchané; umění jest občanem, a kdo je dle možnosti nerozšiřuje a nešlechtí, sám sebe o čest slávy připravuje, kdyby i nejvyššího stupně byla dosáhla.“ — Tak horlil šlechetný kníže, jenž nebral slova na váhu, když s přímým Porporou hovořil. Pak pokračoval: „K tomu, mistře! znám nadšeného a velmi nadaného mladíka, jenž celou duší po cti touží, státi se Vaším učněm;“ — při tom obrátil zraků svých na mladíka nedaleko stojícího.

„Lituji mladíka! Svět musí být s patriarchy spokojen, jak jsou, nikoli jak by si jich přál. Včera teprv jsem vyhnal sluhu, poněvadž často poslouchal, když jsem své skladby provozoval a tím se mně stal podezřelým, a nenaleznu-li sluhu, který o hudbě ani nejmenšího pojemu nemá, zametu si raději sám a přinesu si sám všechno co potřebuji, až do skonání. Tak smejšlím a račte dovolit Jasnosti, jsem již velmi starý, než abych se něčemu novému přiučil.“

„Inu! nutit Vás nemohu, ale budete toho ještě pykat, a kdo ví, jestli Vás jednou někdo nepřelstí.“

„Mne ošidit? tajně poslouchat? ha! ha! ha! moje dveře jsou pevně uzavřeny. Nejsem hlupák.“

„Nesmějte se před časem, Porporo!“

„Směšné! Za ta cenu přijmu učňů. — Já se nedám ošidit.“

Tím se skončil hovor, kníže byl patrně rozloben a přiblíživ se k mladíku, pravil mu: „Slyšel jste sám, že jsem dělal, co mně bylo možného, ale stárec nedá se obměkčit.“ Mladík se poděkoval, opustil ale v brzku sál.

Druhého dne zazvonil někdo u Porpory, jenž otevřev spatřil mladíka s blbým obličejem a v obnošeném obleku. Mladík se nabízel co sluha. Mistr ho prohlížel ostrým okem, ale toho hlupáka nemohl žádný mít v podezření, že pod tak blbou tváří snad jakéhosi ducha, tím méně cit pro hudbu skrýval. Porpora ho vyslejšchal, ale jeho náramná prostota ho tak okouzila, že ho do služby přijal.

„Kde máte vysvědčení?“ tázal se hudebník.

„Nemám ještě žádných — neb jsem ještě nesloužil. Rodiče mně záhy zemřeli, přišel jsem k poručníkovvi, jenž byl učitelem — tam jsem měl měchy šlapat — ale raději umřít, než se dát tak mučiti!“

„Ale — snad přece milujete a ctíte božskou hudbu?“

„O tom nevím nic! Hluku a křiku jsem měl až po krk. Tu vždy čtyři aneb pět z plného hrdla řvali, jeden tlouk do kottů, jiní foukali do mosazu, tak že zčervenali jako raci, jiní zase skřípali šmytci po dřevěných skříních, tak že mne sluch přecházel — děkuji pěkně za takový lomoz. Rozloučil jsem se s ním, abych se po pokojné službě ohlídl a dověděl se od Vašeho podomka, mého bratrance, že Vaše milost sluhu potřebuje, přišel osobně k Vám, byste mne do služby přijmouti ráčil.“ Porpora se smál až mu oči slzely, když mladíka takovou nevědomostí o hudbě mluvit slyšel. On mu řekl, že je sám hudebníkem — mladík leknutím o tři kroky couvnul — že ale co sluha nikdy při provozování nemusí být přítomen, a přesvědčiv ho, že co do hudby, pražádných prací míti nebude, byl spokojen, když mladík v tu samu chvíli službu nastoupil.

(Dokončení.)

Feuilleton.

Z Prahy.

Opera. Dne 31. srpna dávala se zpěvohra „Robert ďábel“ od Meyerbeera, v nížto sl. Brennerova a p. Bachmann o hluchou pochvalu obecnostva se dělili. Pan Hertzsch (Bertram) provedl úlohu svou s chval-

ným úspěchem; méně sl. Grabingrova, která nás neuspokojila. Na to slyšeli jsme v pondělí dne 2. září „Marii, dceru pluku“ od Donizettiho a ve čtvrtek dne 5. září „Fra Diavolo“ od Auberu, v kteréžto poslední opeře sl. z Ehrenbergů co Zerlína roztomile se vyjímal. Pan Bachmann (Fra Diavolo) dobyt si jak hrou, tak zpě-

vem hojně pochvaly obecnosti, zvláště po své velké arii v 3tím aktu. V sobotu dne 7. září provozoval se „Prorok“ od Meyerbeera. Pan Bachmann (Jan) vynikl nade všemi svým stříbrozvučným organem a vytrvalostí. V pondělí opakována opera „Fra Diavolo.“

— Náš zasloužilý veterán pan K. Strakatý dával v Mariánských lázních ku prospěchu pohotivců v Sandavě koncert, v němžto české a polské písně s velkým úspěchem přednášel. Čistý výnos obnášel přes 200 zl. r. č.

— Pan Jan Seifert, virtuos na cello v Petrohradě, který se nějaký čas ve své vlasti zdržoval, dával dne 29. srpna v Litoměřicích v tamnějším divadle koncert k dobročinnému účeli a zbudil svou mistrnou hrou a duchaplným přednesem velkou sensací a došel velké ano nekonečné pochvaly. S ním účinkovala pianistka paní Josefína Teinzmannová, která taktéž potleskem odměněna byla.

— Našeho rodáka a výtečného skladatele Františka Glaesera není více! Zemřel v Kodani v noci dne 29. srpna t. r. Fr. Glaeser narodil se dne 19. dubna 1799 ve vrchním Jiřetíně (Georgenthal) v Litoměřicku. Již v útlém mládí osvědčoval lásku a vlohy k hudbě a přišel 1810 co zpěvák ke dvorní kapelle do Drážďan, kdež vedením Mikše zpěvu se učil. Na to dán byl r. 1814 do konservatoria Pražského, kdež s velkým úspěchem pod prof. Pixisem houslím a pod ředitelem Dion. Webrem harmonii a kontrapunktu se učil. Zde složil, než konservatorium absolvoval, jásací kantátu pro své rodiště, která se velice líbila. Na to odebral se r. 1817 do Vídně a konal v kontrapunktu další studia u Heidenreicha. Glaeser byl ve Vídni tak šťasten, že měl zde L. Beethovena za rádce. R. 1818 dostal se za místokapelníka (někteří tvrdí za adjunkta) k Leopoldově divadlu, kdež první svou skladbu „Baerenburgs Sturz“ provedl. Na to byl r. 1827 jmenován kapelníkem u divadla na řece Vídni, kdež s úspěchem svému povolání zadost činil. R. 1830 byl povolán za kapelníka k divadlu Königstädtskému v Berlíně. Zde napsal několik oper, jmenovitě „Der Bernsteinring“ — „Die Brautschau“ — „Das Auge des Teufels“ — „Des Adlers Horst“ atd., které se sice líbily, avšak na repertoiru se neudržely. Kromě opery poslední nevyšla žádná v klavírním výtahu. Opera „Des Adlers Horst“ (orlí hnízdo) vyšla v klavírním výtahu u Trautweina v Berlíně, kdež r. 1833 poprvé provozována byla. Výtečný kritik Fink zevrubně o ní pojednal v čísle 35 Lipských všeobecných hudebních novin. Text k této operě napsal mu básník Holtei; je však málo zdařilý. V komponování romancí byl Glaeser velmi šťasten a 6 tiskem vyšlých romancí z jeho oper vyniká původností, vroucností a zpěvností a zdá se, že je to nejlepší jeho práce. Opera „Des Adlers Horst“ byla též na Pražském jevišti mnohokrát provozována; taktéž i v Londýně, Stockholmu a v Petrohradě. R. 1842 byl krajan náš od krále Dánského do Kodaně povolán a dvorním kapelníkem tam jmenován. Zde složil Glaeser dvě opery na texty od Andersona a stal se r. 1847 rytířem řádu Danebrogského a Gustava Vasy. Jeho syn Jos. Aug. Ed. Fr. Glaeser vyznačil se několika zdařilými romancemi. — Tak zase dokonal jeden z výtečných skladatelů, jenž by si byl mnohem větších zásluh dobyt, kdyby byl též něco pro svou

vlast byl pracoval. Poslední práci, kterou jsme od něho v Praze slyšeli, byla ouvertura k 50leté slavnosti Pražského konservatoria. Poklid popeli jeho!

— Pan Josef Nesvadba je, jak známo, nyní kapelníkem v Hamburku, kdež všestranného uznání od obecnosti i kritiky dochází. Jak časopis „Theater-Referent“ píše, potvrdil Nesvadba, tu rozněcující onde v uzdu pojímaje, dobrou pověst, která ho z Berlína předcházela. S velkou jistotou a obezřelostí vládne komandující taktovkou. Pan Nesvadba neprošel v Berlíně nadarmo italskou školu; neboť on zná německému flegma jižního ducha dodatí.

— Účinný velebný pan Karel Císař, zasloužilý farář v Mirovicích, poslal nám laskavě na naše vyzvání v čísle 24. Dalibora stranu Benedikta Žáka list, v němž nám sděluje, že po pilném a bedlivém nahlédnutí ve farní matrice Mirovické den a rok narození Ben. Žáka vyšetřen a nalezen býti nemohl, protože omylně rodiště jeho v Mirovicích na místě v Mirovicích bylo udáno. Nicméně však zasadil se ochotný p. farář o věc tuto se vsí horlivostí a podal nám výpis z farní knihy města Mirovic takto znějící: „Dne sedmého února 1758 pokřtěno jest dítě, jménem Emanuel Benedictus z rodičův Josefa Žáka, Anny manželky jeho.“ Žiak Josef (totiž otec jeho), kantor v Mirovicích, zemřel dne 18. ledna 1803, jsa stár 76 let. Všude v matrikách tamnějších nalezáme psáno: „Žiak Josef, učitel Mirovický. Z toho lze viděti, že jsme nechybili, písíce ho „Žák,“ dle starého českého pravopisu Žiak! Opravujice tímto chybné udání v životopisu Emanuele Benedikta Žáka, vzdáváme za tuto pro dějiny hudby české důležitou zprávu srdečné díky velebnému p. faráři Mirovickému!

Hudební literatura. Konečně vyšla „Vlasta,“ ouvertura na slovanské nápěvy pro orchestr, jižto složil a Jeho Jasnosti, panu Karlu knížeti ze Schwarzenbergů věnoval skvěle nadaný skladatel Eduard Nápravník. O tomto zdařilém díle zmínili jsme se při příležitosti zdejší slovanské besedy a náš dopisovatel z Plzně, když v tamnějším městě provozována byla. Při obou akademiích dosáhla ouvertura „Vlasta“ skvělého výsledku a líbila se všeobecně. Slovanské národní nápěvy jsou zde obratně ano duchaplně v jeden okrouhlý celek spojeny a důkladně zosnovány a efektně instrumentovány. Odporúčujeme ji co nejvřeleji všem uspořadatelům besed, kapelníkům a ředitelům hudby. Stojí u nakladatelů Kristofa a Kuhé 3 zl. 60 kr. v partitūře. Kapelníkům vojenským aranžuje ji levně pro plechové nástroje kancelář pro opisování v Praze, jenž ji také pro kvartett, kvintett, sextett, oktett atd. na žádost menším hudebním sborům uspořádá a zašle. — Po drahném čase vyšel konečně čtvrtý sešit veledůležitého díla pro varhaníky, míníme tu „Praktický návod ku hře na varhany od chvalně známého skladatele Josefa Förstra. Sešit tento obsahuje hru na pedal — překládání a podkládání nohou, — tiché a slyšné střídání nohou, — užívání špičky a paty tětěž nohy, diatonické tvrdé a měkké stupnice. Sešit tento řadí se důstojně k třem předešlým, o nichžto jsme se již zevrubně byli vyslovili a bude každému varhaníku velmi vítán. Celé dílo, jež 6 sešitů obsahovat bude, stojí v předplatní ceně

2 zl. 40 kr. r. č. Jednotlivé sešity stojí 50 kr. Nakladatelé téhož díla jsou dědicové Rob. Veita v Praze.

Z Nového Bydžova. (Osvědčení.) Že se dopisovatel v předešlém čísle 25 Dalibora s pravdou minul, dokazují následující fakta: Hned od založení zdejšího zpěv. spolku odbyvaly se produkce každý měsíc, a poslední byla v prosinci r. 1860. Poněvadž jsem nahlížel, že toto zpěváky unavuje, a produkce by se ovšednily: ustanovil jsem dvouměsíčné, a které také pravidelně, pravím pravidelně se drží. Na důkaz toho byly produkce držány dne 24. února, 21. dubna, 26. června a poslední 1. září b. r. při plném sále, a onen p. dopisovatel byl by se musil nad svým dopisem zardít, kdyby byl přítomen býval. Údův jest všech přes 70, a to myslím jest pro venek dosti. Ostatně nezdá se p. dopisovatel býti ani z Bydžova, neboť by zdejší poměry lépe znal a sebranými klepy dobrou věc by nepodřýval.

Josef Josek, řed. zpěv. spolku *).

(X+YX) **Z Pardubic,** dne 5. září 1861. (Pout. — Nový ředitel kůru. — Nápravník. — Božena Svobodova. — Předseda zdejšího zpěv. spolku.) Dne 26. srpna byla u nás pout, a při velkých službách Božích byla slavná mše od našeho obratného Roberta Führera do C-dur provozována; za graduale zpíval náš oblíbený zpěvácký spolek dojímavou modlitbu ve čtverozpěvu; offertorium „Qui timent Dominum“ od Diabelliho, zbožné duetto pro tenor a baryton, pěli pánové Tomáš a Janda. Každý díl mše svaté byl správně proveden, a to jen obezřelým vedením prozatimního ředitele kůru p. Jana Huška. Byla tato hlavní funkce jeho poslední, neboť nežádal sám o zdejší ředitelství kůru. Obdržel je na dívčí škole učitel pan Václav Pospíšil. Známe p. Pospíšila co přívětivého a ochotného muže, jenž si zajisté dovede získat zdatné dilettanty; přejeme mu štěstí na jeho budoucí dráze! Nesmím zapomenouti, že při té slavnosti hrál náš mladý, všude oblíbený p. Ed. Nápravník — na varbany. A jak hrál? — Uprít nesmím, že tady dobrých varbaníků máme, ale takou přísně kostelní hru jsme ještě na tom královském nástroji neslyšeli! Zvláště se vyznamenal pan Nápravník svou hluboce promyšlenou, co do slohu kontrapunkticky drženou přehrou na začátku mše, pak duchaplným praeludováním před „Pange lingua.“ V neděli a v pondělí hrál pán Nápravník na opětne požádání as 4krát své půvabné „České perle“ a posluchači se nemohli uměle zosnovanou prací dosti nasytiti. Když ale hodina jeho odchodu se blížila a mladý umělec svou fantasií „Loučení“ nám zahrál; cítil každý v celém shromáždění, jaká perle s naší drahou vlastí se loučí a slze v očích přítomných svědčily dosti zřejmě, jak milý nám mladý skladatel jest, a jak želíme ztrátu jeho. Necht přijme od nás poslední naše vřelé přání a necht hlásá také v cizině slavně slávu národa českého!!“ P. Nápravník přislíbil našemu činnému zpěv. spolku první svou vokální skladbu. — U duchodního panství Pardubického p. Jahna, otce našeho rodáka a básníka Jiljího Jahna, meškala několik dnů virtuoska na piano sl. Božena Svo-

bodova. Na požádání ctěného výborá zdejšího zpěv. spolku, pana Podrouška, uspořádal zpěv. spolek zastaveničko, při kterémž 6 sborů velmi rázně zapělo. Sl. Svobodova byla vůči hledě mile překvapená, a vzdala vřelé díky za tuto jí prokázanou úctu. — Pardubického ředitele a spolu předsedy zpěv. spolku došlo ze zámku od více vrchnostenských úředníků následující krásopisný dopis: „Naše nejuctivější blahopřání k Vašemu ustanovení za předsedu zpěváckého spolku! Pozdravajíc s radostí tuto zdařilou volbu, žádáme ctěného pana předsedu, by v brzku zpěvácký spolek v shodnosti se stanovami v skutek uvedl, a v přesvědčení, že se jistě p. předsedovi podaří, tuto od něho odvislou úlohu skvěle provést, s nadšením a v roznicení voláme: Sláva! Ať žije milovaný pan praesident!“ (Následují podpisy.) — Na neděli chystáme se do Bohdaneč! Bude tam odhalení pomníka českého spisovatele Langra. Čeští spisovatelé pp. Jahn, Barák, Hálek . . . přibudou do města. Těší se celý spolek náš na tento den.

(V. K.) **Ze Sušice.** (Beseda. — Slavnost.) Dne 18. srpna b. r. držela se u nás, jak každoročně, slavnost narozenin J. V. císaře Pána. Již v předvečer dne toho slyšeti bylo střelbu z mozdírů, časně z rána dne samého ale zavzněla po městě veselá hudba, a o 9. hodině odbyvána byla v děkanském chrámu Páně u přítomnosti veškerého městského představenstva a všech c. k. úředníků velká mše svatá, při které se na kůru dobře obsazená mše do C s Gradualem i s Offertorium od R. Führera (novější skladba v Riedu, nadepsaná 2. Secund-Primizmesse) správně provedla. U večer držena byla v sále „Saloně“ četně navštívená taneční beseda, při které slečna Bastařova proslov a sl. Chlístavská „Obrana krinolin“ zdařile přednášely; zdejší zpěvácký spolek přednášel sbor: „Šumavan“ text od Seidla, hudba od Jirgesa tak dokonale, že opakován býti musel; na to následovaly písně, nejvíce od Pivody, které paní Kratochvílová a p. Dr. Hatlák tak výtečně přednášeli, že na všeobecnou žádost každý z nich nějakou píseň k tomu přidati musel; zvláště p. Dr. Hatlák velmi krásně národní písně nám zazpíval, tak že pýchou pro nás jest, že takového zvláštního barytonistu „naším“ nazvati můžeme. Zvláště zajímavou slavnost konali jsme dne 25. srpna ve spolku s našimi německými sousedy v Kašperských Horách. Byla to 500letá památka blíže Kašperských Hor dostaveného hradu „Karlsbergu“ aneb jak se u nás jmenuje Kašbergu. K tomu cíli spojili se oba dva páni purkmistři sousedních měst, p. Dr. J. Gabriel a p. Ertel, a uspořádali na ten den národní slavnost. Již ráno po 6. hodině toho dne ubíralo se mnoho lidí, kočárů a vozů do města Kašperských Hor (Bergreichenstein), kde v 10 hodin v tamnějším děkanském kostele u starobylého oltáře malá mše svatá čtena byla, při které Sušický zpěv. spolek několik dílců z vokální mše od Krejčího, s vložkou „Ave Maria“ od J. Škroupa dobře přednášel. Po dokonání službách Božích sešlo se celé slavnostní shromáždění na náměstí, kde Horská plechová hudba po Horskou zavzněla, načež jmenovaný zpěv. spolek bujare: „Já jsem Slovan“ zapěl, ale šetrice rovnoprávnosti pochod: „Frisch ganze Compagnie“ hned na to slyšeti dal. Tak jsme při zpěvu a při hudbě došli až na 3/4

*) Vaše ohrazení jsme přijali nikoliv jako insert, nýbrž jako opravu a zasláný 1 zl. stojí Vám k dispozici! Red.

hodiny vzdálený Kašperg, kdež jsme v prvním dvoře jménem Horského pana purkmistra německou básní „Willkommen,“ sepsanou od Rückra, měšťana Horského, uvítání byli, kterouž paní Jakobiová výborně přednášela, načež jsme se do vnitř bradu odebrali. V bývalé síni hradu vyvěšena byla zdařilá podobizna Karla IV. s českým nápisem; tu přednášel p. Dr. Gabriel co purkmistr Sušický výbornou slavnostní básně (od M. S.) a pronesl několik vřelovlasteneckých slov, jejichžto obsah k upřímnému sbratření obou národů v Čechách směřoval a od veškerého četného obecenstva s přehlučnou „Slávou“ a „Vivat hoch!“ přijmut byl. Na to zapěl zpěv. s polek v nadšení oblíbený sbor „Šumavan“ a „An das Vaterland“ od V. Tomáška a obecenstvo se po celém hradě pro občerstvení a zábavu rozešlo. Později zpíval ještě zpěv. s polek: „Dcery České“ od Fr. Gernerera (ježž skladatel sám řídil), „Die Kapelle“ od Kreutzra, „Quodlibet z národních písní“ od Maška, „Plaché dívčiny“ od Horáka, „Holubenka“ a několik německých, až se k 5. hodině veškeré shromáždění s hudbou v čele v nejlepším pořádku do města Kašperských hor odebralo, kdež v hostinci u p. Chlístovského hlučný ples držán byl. Že se jak v hradu tak i na cestě národní písně zpívaly, netřeba podotknouti; neboť byli zde hosté vzdálenějších měst, jako: z Písku, z Vodňan, z Klatov atd. a zvláště naše nadějeplné studentstvo z celého vůkolí četně zastoupeno bylo. Počet hostů udává se as na 2000 lidí. Každý, byť by si byl dle obsluhy ještě mnohého byl přál, odcházel přece s tím srdečným přáním, aby se tato národní slavnost každoročně opakovala. Za tuto uslechtilou zábavu budtež veřejně díky vzdány jak městské radě Kašperskohorské, kteráž mnohé opravy na hradu předvezala, zvláště ale panu Dr. Gabrielovi, kterýž nejen první myšlénku k této slavnosti zavdal, ale i obraz Karla IV. malovati, přednášené české i německé básně otisknouti a obecenstvu rozdávatí dal.

Z Královského Bělohradu (Stuhlweissenburg). V koncertě ku prospěchu pensijního fondu učitelského slyšeli jsme kromě tenoristy Stegra, maďarsky zpívajícího a pianisty Kubinyiho také cellistku sl. Huberovu, která svou jemnou hrou velké pochvaly dosáhla. Jak jsme se v Daliboru dočtli, má svět hudební ještě dvě cellistky: Angličanku sl. Kullovu a Uherku sl. Sukovu.

Frankfurt. Dne 5. září dávala se tu ponejprv jednoaktová opera „Der häusliche Krieg“ od Fr. Schuberta, slavného to skladatele písní, k nížto mu byl Castelli text napsal. V operetce této vynikly hlavně paní Zottmayrová a výtečná Mína Medalova, kteréžto se o hlučnou pochvalu obecenstva dělily.

Londýn. Slovnítná zpěvkyně Jenny Lindová, která nedávno v dobročinném koncertu od lorda Woorda uspořádaném účinkovala, přijala pro příští rok engagement ku koncertům v Exeter Hallu. Obdržít za 10 koncertů 1000 guineí.

Ze Lvova. († Jan Hellebrand.) Dne 2. srpna byl zde pohřben jeden z nejčelnějších učitelů hudby, Jan Hellebrand, upřímný náš český národovec; proto též máme to za svou povinnost věnovati mu soucitného vzpomnutí pohrobného. Jak nám laskavě sděleno, narodil se tento náš rodák r. 1808 v Zdicích (nedaleko Brandejsa?) i ustanoviv se na tom oddati se hudbě, vzdělával se ve hře na pianě u Haberna v Praze, nauku pak generalbassu a contrapunktu študoval u výtečného Witteho ve Lvově, kde též sám ve hře na pianě po mnohonácte let vyučuje stal se později jedním z nejprvnějších a nejoblíbenějších učitelů tohoto odboru hudebního, zůstaviv značný počet žáků a žákyň vděčných mu za opravdivé vzdělání své netoliko ve hře ale i v samé hudbě. Leč zvěčnělý náš Hellebrand byl též i nevšedním umělcem hudebním a jen jedna věc byla příčinou, že nevidíme jméno jeho v řadě nejvýtečnějších pianistů — byla to přílišná jeho skromnost a přisnost, s jakou sám sebe posuzoval. Tatáž hlavně byla příčinou, že hudební útvory své neuveřejňoval a že toliko jedno dílo p. n. „Polka brillante“ teprv na žádost věhlasného Liszta — jenž poznav Hellebranda za pobytu svého ve Lvově velmi pochlebne se o něm vyjádřil a věnování díla toho přijal — vydal, ostatní však četné skladby toliko v rukopisech chovaje. Oženiv se v pozdějším již věku svém s chudobnou ale enostnou Polkou zůstavil zvěčnělý náš rodák vdovu s dvěma nedospělými dítkami, leč mohl pokojně zamknouti oči nezůstaviv je příčinlivostí svou nezaopatřeny. Slušný a četný průvod pozemských pozůstatků jeho na hřbitov gródecký sloužil nám za důvod, jaké vážnosti dosáhl rodák náš ve Lvově. — Pokoj popeli jeho! V. D.

Vídeň. Cár ruský přijal dedikaci Rubinsteinovy opery „Synové pusty“ a poslal nakladateli této opery c. k. dvornímu obchodníku v musikaliích p. A. Spinovi na důkaz uznání zlato u medailii pro vědy a umění s nápisem: „Praemii digno.“

Výmar. Práví se, že velkovévoda Sasokoburgský zamýšlel Richardu Wagnerovi u příležitosti Výmarské hudební slavnosti sokolový řád uděliti. Na jeho dotaz v Drážďanech, zdažby toto vyznamenání nevoli nevzbudilo, dostal prý za odpověď, že by v tom případě dvanáct saských důstojníků se odhodlalo, své řady velkovévodovi nazpět poslati.

Listárna.

Panu A. P. do Mich—vic. „Národní polku“ od Al. Sokola, „Vlastenku polku“ od Jos. Mašnera, jakož i „Pochod cestujících po vlasti“ od Fr. Abta, obdržíte všecko z kanceláře v opisu pro čtyry mužské hlasy ve třech dnech. — Panu F. do S... Overturu od Nápravníka pro piano též i pro celý orchestr můžeme Vám u p. nakladatele obstarat. — Dopis. ze Slaného a z Chrudimi příště.